

грий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2010_1/4_Korotkevych_Bagriy.pdf. – Заголовок з екрану.

8. Сидорович О. А. Фіскальна та соціально-економічна ефективність оподаткування нерухомого майна в Україні / О. А. Сидорович, Ю. В. Рудницька // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 120 – 127.

REFERENCES

“Analiz formuvannia dokhodnoi chastyny miskykh biudzhethiv Poltavskoi oblasti” [Analysis of the formation of revenues of local budgets Poltava region]. <http://esoc.blox.ua>

Bobokh, N. M. “Podatok na nerukhomist: funktsii ta tsili zaprovadzhennia v Ukraini iak neobkhdnoi skladovoi chastyny podatkovoi systemy” [Property tax: the function and purpose of implementation in Ukraine as a necessary part of the tax system]. *Naukovyi visnyk VNU imeni Lesi Ukrainky*, no. 7 (2008): 9-15.

“Informatsiia Holovnoho upravlinnia statystyky u Poltavskii oblasti” [To the Department of Statistics in the Poltava region]. <http://www.poltavastat.gov.ua>

Korotkevych, O. V., and Bahrii, O. O. “Formuvannia systemy opodatkuvannia nerukhomoho maina fizychnykh osib” [Formation of immovable property taxation of individuals]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2010_1/4_Korotkevych_Bagriy.pdf [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>

[Legal Act of Ukraine] (2011). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html

Sydorovych, O. A., and Rudnytska, Yu. V. “Fiskalna ta sotsialno-ekonomichna efektyvnist opodatkuvannia nerukhomoho maina v Ukraini” [Fiscal and socio-economic efficiency of taxation of real estate in Ukraine]. *Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie*, no. 17 (2012): 120-127.

“Zahalna ploshcha zhytlovoho fondu Poltavskoi oblasti stanom na 2012 rik” [Total area of housing Poltava region as of 2012]. http://www.zhitlo.net.ua/analytics.php?city=16&archive_id=28

УДК 331.5

ОЦІНКА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСУВАННЯ СТРУКТУРИ РИНКУ РОБОЧОЇ СИЛИ

ЧУРСІНА Н. М.

УДК 331.5

Чурсіна Н. М. Оцінка трудового потенціалу регіону в контексті збалансування структури ринку робочої сили

У статті запропоновано методологічні засади визначення інтегрального показника трудового потенціалу району, а саме: розроблено схему проведення оцінки та визначено показники – стимулятори та дестимулятори, що формують структуру інтегральної оцінки трудового потенціалу. Запропоновано оцінювати стан трудового потенціалу району з урахуванням трьох компонент (демографічної, економічної та освітньої) на основі розрахунків багатомірної середньої. З використанням розробленої методики визначено інтегральну оцінку трудового потенціалу районів Донецької області у динаміці за 2007 – 2011 рр. Установлено, що у 2011 р. перше місце серед районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу посідав Мар'їнський район, а на останньому був Новоазовський. Проведено класифікацію районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу (виокремлено райони з низьким, середнім і високим рівнем трудового потенціалу), яка має бути враховано при обґрунтуванні вибору стратегії розвитку регіону, розробці кадрової політики та напрямів збалансування регіонального ринку робочої сили.

Ключові слова: трудовий потенціал, ринок робочої сили, оцінка трудового потенціалу, збалансованість регіонального ринку робочої сили.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Формул.:** 3. **Бібл.:** 8.

Чурсіна Надія Михайлівна – асистент, кафедра «Маркетинг», Донецький національний університет (вул. Університетська, 24, Донецьк, 83001, Україна)

E-mail: nm-81@mail.ru

УДК 331.5

Чурсіна Н. М. Оценка трудового потенциала региона в контексте обеспечения сбалансированности структуры рынка труда

В статье предложены методологические основы определения интегрального показателя оценки трудового потенциала района, а именно: разработана схема оценки и выделены показатели – стимуляторы и дестимуляторы, которые формируют структуру комплексной оценки трудового потенциала. Предложено оценивать состояние трудового потенциала района, принимая во внимание три компонента (демографическую, экономическую и образовательную), основываясь на расчетах многомерной средней. С использованием разработанной методики проведена оценка трудового потенциала районов Донецкой области в динамике за 2007 – 2011 гг. Установлено, что в 2011 г. среди районов Донецкой области максимальный интегральный показатель трудового потенциала был в Мар'инском районе, а минимальный – в Новоазовском. Проведена классификация районов Донецкой области по значению интегрального показателя трудового потенциала (выделены районы с низким, средним и высоким уровнем трудового потенциала), которая должна приниматься во внимание при обосновании стратегии развития региона, разработке кадровой политики и направлений сбалансирования регионального рынка рабочей силы.

Ключевые слова: трудовой потенциал, рынок рабочей силы, оценка трудового потенциала, сбалансированность регионального рынка рабочей силы.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Формул.:** 3. **Библ.:** 8.

Чурсіна Надежда Михайловна – асистент, кафедра «Маркетинг», Донецкий национальный университет (ул. Университетская, 24, Донецк, 83001, Украина)

E-mail: nm-81@mail.ru

UDC 331.5

Chursina N. M. Assessment of Labour Potential of a Region in the Context of Ensuring Equilibrium of the Labour Market Structure

The article offers methodological foundations of identification of an integral indicator of assessment of labour potential of a region, namely: it develops a scheme of assessment and allocates indicators – stimulators and de-stimulators, which form the structure of a complex assessment of the labour potential. The article offers to assess the state of labour potential of a region, taking into account three components (demographic, economic and educational), based on calculations of a multi-dimensional mean value. The developed methods were used for an assessment of labour potentials of the districts of the Donetsk oblast in dynamics for 2007 – 2011. It is established that the maximum integral indicator in 2011 among the districts of the Donetsk oblast was in the Maryinsky district and the minimum one – in the Novoazovsk district. The article conducts a classification of the districts of the Donetsk oblast by the value of integral indicator of the labour potential (it allocates districts with a low, average and high level of labour potential), which should be taken into account when grounding the regional development strategy, development of the personnel policy and directions of balancing the regional labour force market.

Key words: labour potential, labour force market, assessment of labour potential, equilibrium of the regional labour force market.

Pic.: 2. **Tabl.:** 4. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 8.

Chursina Nadiya M. – Assistant, Department of, Donetsk National University (vul. Universytetska, 24, Donetsk, 83001, Ukraine)

E-mail: nm-81@mail.ru

Прийняття рішення щодо вибору стратегії забезпечення збалансованості ринку робочої сили та розробки пріоритетів кадрової політики в регіоні має базуватися на достовірних оцінках наявного трудового потенціалу та тенденцій його розвитку (деградації). Отже, актуальним завданням є розробка методики розрахунку інтегрального показника оцінки трудового потенціалу, що дозволить провести вимірювання рівня трудового потенціалу та встановити територіальні відмінності цього показника з метою подальшого їх урахування при обґрунтуванні оптимального сценарію розвитку трудового потенціалу та забезпечення збалансованості структури ринку робочої сили регіону.

Проблеми забезпечення збалансованості ринків робочої сили є достатньо висвітленими у вітчизняній економічній науці, зокрема їм присвячено роботи таких науковців, як С. Бандур, Д. Богиня, О. Власюк, І. Гнибіденко, О. Грішнова, Т. Заяць, С. Калініна, А. Колот, Е. Лібанова, Л. Лісогор, Н. Лук'янченко, І. Петрова, В. Петюх. Науково-методологічні підходи щодо оцінки та виміру трудового потенціалу на різних рівнях управління опрацьовано у дослідженнях Р. Атаманюка, І. Джаїн, С. Злупка, А. Малюкіної, А. Михайлюк, А. Шаульської та інших. Однак у сучасних умовах нагальною є потреба вдосконалення та поглиблення методологічних засад оцінки трудового потенціалу в системі регіонального управління ринком робочої сили.

Метою статті є розробка методики оцінки інтегрального показника трудового потенціалу та її апробація на прикладі адміністративних районів Донецької області задля визначення сценаріїв розвитку регіонального ринку робочої сили.

Вивчення сучасних підходів щодо оцінки трудового потенціалу та регіонального розвитку [4, 6, 8] дозволяє констатувати, що це є складний та багатоетапний процес, який базується на використанні значного масиву неоднорідної інформації. Виходячи з цього, у ході дослідження нами розроблено схему проведення цієї оцінки (рис. 1).

Інтегральну оцінку трудового потенціалу району пропонуємо визначати на основі розрахунків багатомірної середньої [3, с. 264]:

$$I_{ТП_j} = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m z_{ij}, \quad (1)$$

де $I_{ТП_j}$ – інтегральний показник оцінки трудового потенціалу j -го району;

m – число показників, що формують інтегральний показник трудового потенціалу,

z_{ij} – стандартизовані значення показників.

Структуру інтегральної оцінки трудового потенціалу району сформуємо виходячи з таких показників, що містяться у масиві даних регіональних органів статистики, а також районних та обласної державних адміністрацій:

- ✦ чисельність постійного населення, тис. осіб;
- ✦ коефіцієнт природного приросту (у розрахунку на 1000 осіб);
- ✦ середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб;
- ✦ середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн;

- ✦ використання фонду робочого часу, % до фонду робочого часу;
- ✦ кількість працівників, які перебували в умовах вимушеної неповної зайнятості (знаходились у відпустках без збереження заробітної плати та/або були переведені з економічних причин на неповний робочий день (тиждень)), осіб;
- ✦ навантаження на одне вільне робоче місце (вакантну посаду), осіб;
- ✦ питома вага працівників, що мають повну вищу освіту, % до середньооблікової кількості штатних працівників;
- ✦ питома вага молоді серед зайнятих, % до облікової кількості штатних працівників;
- ✦ питома вага працівників передпенсійного віку серед зайнятих, % до облікової кількості штатних працівників.

Оскільки показники мають різні одиниці виміру й напрями впливу на трудовий потенціал району, вони мають бути стандартизовані. Використаємо такий метод стандартизації:

– для показників-стимуляторів, що позитивно впливають на стан трудового потенціалу:

$$z = x_{\text{факт}} / x_{\text{max}}; \quad (2)$$

– для показників-дестимуляторів, що негативно впливають на стан трудового потенціалу району:

$$z = 1 - (x_{\text{факт}} / x_{\text{max}}). \quad (3)$$

Розподіл обраних показників на стимулятори та дестимулятори наведено на рис. 2, який ілюструє формування стану трудового потенціалу з трьох компонент: демографічної, економічної та освітньої.

При цьому слід пояснити, що коефіцієнт природного приросту віднесено до показників-дестимуляторів, оскільки попередній аналіз цього показника протягом досліджуваного періоду (2007 – 2011 рр.) виявив його від'ємні значення, як по області в цілому, так і по окремих районах. Це призводить до зменшення чисельності постійного населення, що негативно впливає на стан трудового потенціалу.

Оцінку трудового потенціалу за розробленою методикою проведено з використанням вихідних даних, отриманих у Головному управлінні статистики Донецької області [1, 2, 7]. Для розрахунку стандартизованих значень показників, що формують інтегральну оцінку було використано формули (2) та (3). На основі проведених допоміжних розрахунків визначено інтегральну оцінку трудового потенціалу районів Донецької області (табл. 1).

Отримані інтегральні оцінки трудового потенціалу районів Донецької області за 2007 – 2011 рр. показують, що максимальне значення трудового потенціалу мало місце у Волноваському районі у 2008 р. (0,7196), а мінімальне – у Новоазовському районі у 2011 р. (0,4433).

Найбільше зростання інтегральної оцінки трудового потенціалу у 2011 р. порівняно з 2007 р. спостерігалось у Великоновосілківському та Красноармійському районах. Найбільш суттєве зниження зазначеного показника за аналізований період мало місце у Володарському, Новоазовському, Першотравневому, Слов'янському,

Старобешівському районах. Усього зниження інтегрального показника оцінки стану трудового потенціалу у 2011 р. порівняно з 2007 р. відбулося у 9 районах області з 17 досліджуваних.

З використанням статистичних методів, зокрема – визначення медіанного значення розподілено райони Донецької області за показником інтегральної оцінки трудового потенціалу (табл. 2). При цьому районами з низьким рівнем трудового потенціалу будемо вважати ті, для яких визначена інтегральна оцінка трудового потенціалу нижче медіанного значення за районами у відповідному періоді. Районами з високим рівнем трудового потенціалу вважаємо за доцільне класифікувати такі, інтегральна оцінка трудового потенціалу яких складає не нижче 90% максимального значення відповідного показника у певному періоді. Решта районів можуть бути віднесені до районів із середнім рівнем трудового потенціалу.

Таким чином, можна зробити висновок, що для Донецької області у 2011 р. мала місце негативна тенденція скорочення районів з високим рівнем трудового

потенціалу з п'яти (у 2009 р.) до двох. У той же час, скорочується кількість районів області, що мають низький трудовий потенціал з 12 у 2008 р. до 6 у 2011 р.

Проведена класифікація районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу має бути врахована при обґрунтуванні вибору стратегії розвитку району, розробці кадрової політики та напрямів збалансування ринку праці.

Проранжуємо досліджувані райони Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу (табл. 3).

Отже, ранжування показує, що у 2011 р. на першому місці серед районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу знаходився Мар'їнський район, а на останньому – Новоазовський. Перший – на один пункт покращив свій рейтинг порівняно з 2010 р., а другий – погіршив також на один пункт.

Аналізуючи динаміку рейтингів районів за оцінюваним показником у 2007 – 2011 р., можна зробити висновок, що деякі райони мали відносно стабільні позиції

Рис. 1. Пропонована схема розрахунку інтегрального показника оцінки трудового потенціалу району

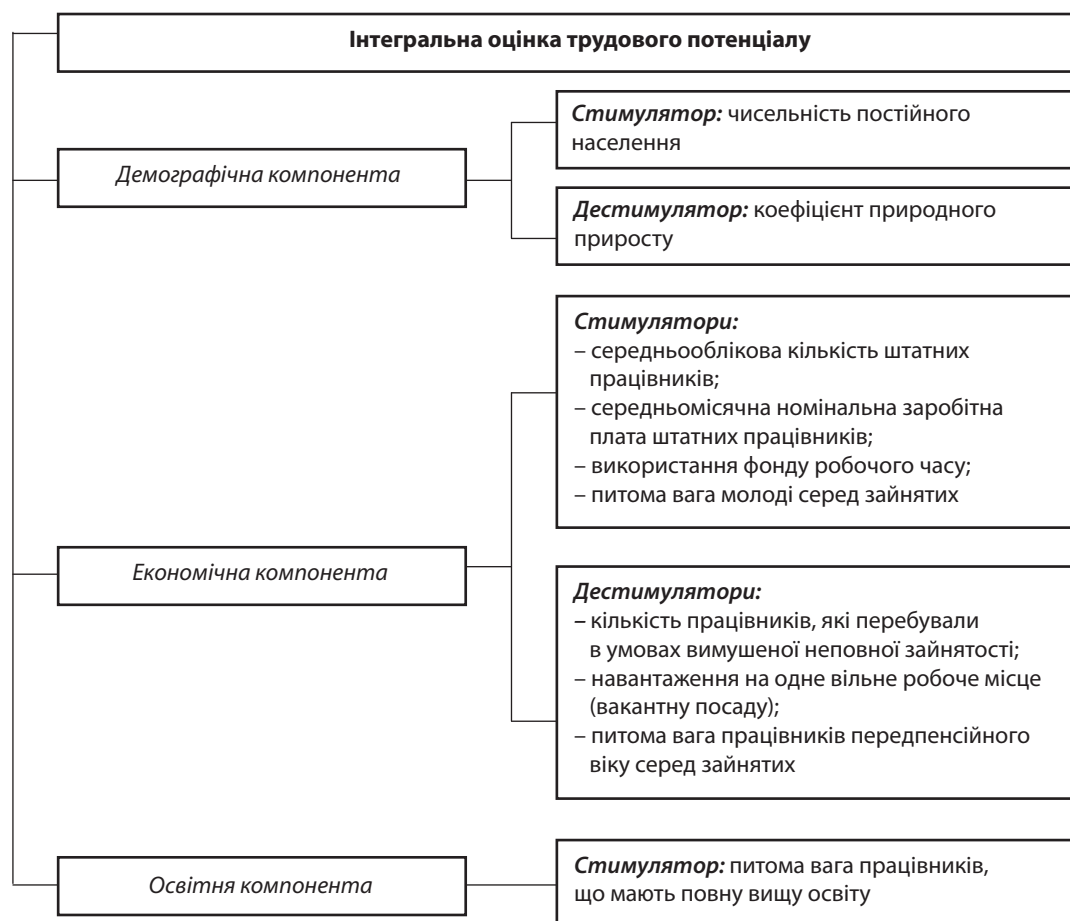

Рис. 2. Показники, що формують інтегральну оцінку стану трудового потенціалу району

Таблиця 1

Інтегральна оцінка трудового потенціалу районів Донецької області у 2007 – 2011 рр.

Район	Рік				
	2007	2008	2009	2010	2011
Амвросіївський	0,6287	0,6476	0,6267	0,6152	0,6304
Артемівський	0,5381	0,5977	0,5382	0,5412	0,5581
Великоновосілівський	0,4479	0,5187	0,5787	0,5683	0,5726
Волноваський	0,6671	0,7196	0,6495	0,6644	0,6666
Володарський	0,6044	0,6138	0,5407	0,5176	0,5587
Добропільський	0,5844	0,5948	0,5899	0,6010	0,6021
Костянтинівський	0,6180	0,6072	0,6113	0,5426	0,5697
Красноармійський	0,5595	0,5824	0,5626	0,6018	0,6192
Мар'їнський	0,6949	0,7170	0,6878	0,6811	0,7018
Новоазовський	0,5947	0,5726	0,5346	0,4868	0,4433
Олександрівський	0,5673	0,5941	0,5845	0,5843	0,5876
Першотравневий	0,6181	0,6158	0,6001	0,5497	0,5423
Слов'янський	0,6206	0,5249	0,5127	0,5654	0,5741
Старобешівський	0,7035	0,6250	0,6671	0,6838	0,6106
Тельманівський	0,5965	0,6063	0,5405	0,4666	0,5571
Шахтарський	0,6051	0,6255	0,6232	0,6413	0,6298
Ясинуватський	0,6122	0,6111	0,6162	0,5730	0,5835

Таблиця 2

Розподіл районів Донецької області за показником інтегральної оцінки трудового потенціалу в 2007 – 2011 рр.

Групи районів	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Райони з низьким рівнем трудового потенціалу	Великоново-сілківський Артемівський Красноармійський Олександрівський	Великоново-сілківський Слов'янський Новоазовський Красноармійський Олександрівський Добропільський Артемівський Тельманівський Костянтинівський Ясинуватський Володарський Першотравневий	Слов'янський Новоазовський Артемівський Тельманівський Володарський Красноармійський Великоновосілківський Олександрівський Добропільський Першотравневий	Тельманівський Новоазовський Володарський Артемівський Костянтинівський Першотравневий Слов'янський Великоновосілківський Ясинуватський	Новоазовський Першотравневий Тельманівський Артемівський Володарський Костянтинівський
Райони із середнім рівнем трудового потенціалу	Добропільський Новоазовський Тельманівський Володарський Шахтарський Ясинуватський Костянтинівський Першотравневий Слов'янський Амвросіївський	Старобешівський Шахтарський	Костянтинівський Ясинуватський	Олександрівський Добропільський Красноармійський Амвросіївський	Великоново-сілківський Слов'янський Ясинуватський Олександрівський Добропільський Старобешівський Красноармійський Шахтарський Амвросіївський
Райони з високим рівнем трудового потенціалу	Волноваський Мар'їнський Старобешівський	Амвросіївський Мар'їнський Волноваський	Шахтарський Амвросіївський Волноваський Старобешівський Мар'їнський	Шахтарський Волноваський Мар'їнський Старобешівський	Волноваський Мар'їнський

Таблиця 3

Ранги районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу

Район	Рік				
	2007	2008	2009	2010	2011
Амвросіївський	4	3	4	5	3
Артемівський	16	11	15	14	14
Великоновосілківський	17	17	11	10	11
Волноваський	3	1	3	3	2
Володарський	10	7	13	15	13
Добропільський	13	12	9	7	7
Костянтинівський	7	9	7	13	12
Красноармійський	15	14	12	6	5
Мар'їнський	2	2	1	2	1
Новоазовський	12	15	16	16	17
Олександрівський	14	13	10	8	8
Першотравневий	6	6	8	12	16
Слов'янський	5	16	17	11	10
Старобешівський	1	5	2	1	6
Тельманівський	11	10	14	17	15
Шахтарський	9	4	5	4	4
Ясинуватський	8	8	6	9	9

у зазначеному рейтингу (Амвросіївський, Волноваський, Мар'їнський, Ясинуватський), а у деяких спостерігали значні коливання (Володарський, Добропільський, Красноармійський, Новоазовський, Першотравневий, Слов'янський, Старобешівський, Тельманівський).

У 2011 р. порівняно з 2010 р. 8 районів Донецької області покращили свої позиції за показником інтегральної оцінки трудового потенціалу, 4 – погіршили, а позиції 5 районів залишилися не змінними.

Розглядаючи зміну рейтингів районів Донецької області у 2011 р. порівняно з 2007 р., необхідно підкреслити стрімке падіння позицій Першотравневого району за інтегральним показником трудового потенціалу (з 6 до 16), Старобешівського (з 1 до 6), Костянтинівського (з 7 до 12), Новоазовського (з 12 до 17), Слов'янського (з 5 по 10) районів. Втім, позитивної оцінки заслугове зростання рейтингу Красноармійського району з 15 до 5 позиції. У цілому, за інтенсивністю зміни рейтингу у 2011 р. порівняно з 2007 р. усі райони області можна поділити на такі групи:

- ✦ суттєво не змінили позицію (зміна 1-2 пунктів у рейтингу): Амвросіївський, Волноваський, Мар'їнський, Ясинуватський;
- ✦ покращили позицію (до 5 пунктів): Артемівський, Шахтарський;
- ✦ погіршили позицію (до 5 пунктів): Володарський, Тельманівський;
- ✦ суттєво покращили позицію (понад 5 пунктів): Великоновосіківський, Добропільський, Красноармійський, Олександрівський;
- ✦ суттєво погіршили позицію (понад 5 пунктів): Костянтинівський, Новоазовський, Першотравневий, Слов'янський, Старобешівський.

Отже, таке групування дозволяє виокремити ті райони області, що першочергово потребують прискіпливішою уваги державних органів і спільних активних дій соціальних партнерів щодо розробки кадрової політики відносно покращання стану трудового потенціалу та створення сприятливих умов його використання. За підсумками 2011 р. до них слід віднести Костянтинівський, Новоазовський, Першотравневий, Слов'янський та Старобешівський райони, що потрапили до п'ятої групи.

Порівняємо побудований рейтинг районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу зі зведеним рейтингом районів за рівнем соціально-економічного розвитку за 2011 р. [5], що формується Донецькою обласною державною адміністрацією (табл. 4).

Представлене у табл. 4 порівняння доводить, що високий рейтинг району за інтегральною оцінкою трудового потенціалу не завжди забезпечує високий загальний соціально-економічний рейтинг. Це пояснюється найбільшим впливом на зведені рейтингові оцінки району фінансових і загальноекономічних показників. Рейтингові оцінки інтегрального показника трудового потенціалу та соціально-економічного розвитку районів (територій) Донецької області дозволяють побудувати матрицю сценаріїв формування трудового потенціалу. Отримані в ході дослідження результати

мають бути враховані при формуванні регіональної та районних програм соціально-економічного розвитку, які в тому числі повинні бути спрямовані на розробку заходів щодо збалансування структури регіонального ринку робочої сили.

Таблиця 4

Рейтинг районів Донецької області за інтегральним показником трудового потенціалу та зведений рейтинг районів за рівнем соціально-економічного розвитку за 2011 р.

Район	Визначений рейтинг за інтегральним показником трудового потенціалу	Зведений рейтинг району (за розрахунками Донецької обласної державної адміністрації)
Амвросіївський	3	10 – 11
Артемівський	14	16
Великоновосіківський	11	10 – 11
Волноваський	2	5
Володарський	13	3
Добропільський	7	12
Костянтинівський	12	1
Красноармійський	5	14
Мар'їнський	1	15
Новоазовський	17	13
Олександрівський	8	17
Першотравневий	16	2
Слов'янський	10	9
Старобешівський	6	4
Тельманівський	15	7
Шахтарський	4	6
Ясинуватський	9	8

ЛІТЕРАТУРА

1. Донецька область у цифрах у 2010 році : Статистичний збірник; за редакцією О. А. Зеленого. – Донецьк : Головне управління статистики у Донецькій області, 2011. – 66 с.
2. Донецька область у цифрах у 2011 році : Статистичний збірник ; за редакцією Л. О. Мішиної. – Донецьк : Головне управління статистики у Донецькій області, 2012. – 68 с.
3. Економічна статистика : уавч. посіб. / За наук. ред. д-ра екон. наук Р. М. Моторина. – К. : КНЕУ. 2005. – 362 с.
4. Малюкіна А. О. Розробка методики оцінки якості трудового потенціалу персоналу банку / А. О. Малюкіна // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11. – С. 114 – 115.
5. Офіційний сайт Донецької обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.donoda.gov.ua>
6. Савків У. С. Інтегральна оцінка сталого розвитку регіону / У. С. Савків // Бізнес Інформ. – 2012. – № 1. – С. 45 – 50.
7. Статистичний збірник «Праця Донецької області за 2010 рік». – Відп. за випуск О. Л. Волкова. – Донецьк : Головне управління статистики у Донецькій області, 2011. – 304 с.
8. Шаульська Л. В. Стратегія розвитку трудового потенціалу України : монографія / Л. В. Шаульська. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2005. – 502 с.

REFERENCES

Donetska oblast u tsyfrakh u 2011 rotsi [Donetsk region in numbers in 2011]. Donetsk: Holovne upravlinnia statystyky u Donetskii oblasti, 2012.

Donetska oblast u tsyfrakh u 2010 rotsi [Donetsk region in numbers in 2010]. Donetsk: Holovne upravlinnia statystyky u Donetskii oblasti, 2011.

Ekonomichna statystyka [Economic Statistics]. Kyiv: KNEU, 2005.

Maliukina, A. O. "Rozrobka metodyky otsinky yakosti trudovoho potentsialu personalu banku" [Development of methodology

for assessing the quality of employment of staff of the bank]. *Biznes Inform*, no. 11 (2011): 114-115.

Ofitsiyniy sait Donetskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii. <http://www.donoda.gov.ua>

Pratsia Donetskoï oblasti za 2010 rik [Work Donetsk region in 2010]. Donetsk: Holovne upravlinnia statystyky u Donetskii oblasti, 2011.

Savkiv, U. S. "Intehralna otsinka staloho rozvytku rehionu" [Integrated assessment of sustainable development]. *Biznes Inform*, no. 1 (2012): 45-50.

Shaulska, L. V. *Stratehiia rozvytku trudovoho potentsialu Ukrainy* [Strategy of development of labor potential of Ukraine]. Donetsk: IEP NAN Ukrainy, 2005.

УДК 005.332.4:658.62

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ОСНОВІ КОМЕРЦІЙНОЇ ОЦІНКИ ЇЇ ЯКОСТІ

ГРИНЬОВА В. М., МИСЬКО Н. В.

УДК 005.332.4:658.62

Гриньова В. М., Мисько Н. В. Оцінка конкурентоспроможності промислової продукції на основі комерційної оцінки її якості

Проблема пошуку нових досконалих методів оцінки рівня конкурентоспроможності продукції та ефективних шляхів її зростання є актуальною і потребує більш детального дослідження. Метою та завданням статті є дослідження основних напрямів оцінки якості продукції як основної складової її конкурентоспроможності та розробка на цій основі вираження показника конкурентоспроможності товарів. Аналізуючи, систематизуючи та узагальнюючи наукові праці багатьох учених, було розглянуто основні підходи щодо оцінки якості продукції, виділено той, що найширше використовується при оцінці конкурентоспроможності промислової продукції. У ході проведеного співставлення категорій «споживча вартість продукції» та «якість продукції», як складових конкурентоспроможності промислової продукції підприємства, було встановлено, що якість – більш конкретне і багатше за змістом поняття у порівнянні із споживчою вартістю, що відображає всі сторони задоволення потреб споживача і особливості сприйняття ним продукції. Як результат дослідження було розроблено вираження показника конкурентоспроможності продукції. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розгляд підходів щодо оцінки дієвості організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності промислової продукції підприємства та основних напрямів його вдосконалення.

Ключові слова: конкурентоспроможність, якість продукції, споживча вартість продукції, витрати виробництва.

Формул: 11. **Табл.** 1. **Библ.:** 18.

Гриньова Валентина Миколаївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: grineva@hneu.edu.ua

Мисько Наталія Василівна – аспірантка, кафедра менеджменту, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: natalymisko@gmail.com

УДК 005.332.4:658.62

UDC 005.332.4:658.62

Гринева В. Н., Мисько Н. В. Оценка конкурентоспособности промышленной продукции на основе коммерческой оценки её качества

Hrynyova V. M., Mysko N. V. Assessment of Competitiveness of Industrial Products on the Basis of Commercial Assessment of its Quality

Проблема поиска новых усовершенствованных методов оценки уровня конкурентоспособности продукции и эффективных путей ее роста является актуальной и требует более детального исследования. Целью и заданием статьи является исследование основных направлений оценки качества продукции как основной составляющей её конкурентоспособности и разработка на этой основе выражения показателя конкурентоспособности товаров. Анализируя, систематизируя и обобщая научные труды многих ученых, были рассмотрены основные подходы к оценке качества продукции, выделен наиболее широко используемый при оценке конкурентоспособности промышленной продукции. В ходе проведенного сопоставления категорий "потребительская стоимость продукции" и «качество продукции» было установлено, что качество – более конкретное и широкое по содержанию понятие по сравнению с потребительской стоимостью, которое отображает все стороны удовлетворения потребностей потребителя и особенности восприятия им продукции. В результате исследования было разработано выражение показателя конкурентоспособности продукции. Перспективой дальнейших исследований по данному направлению является рассмотрение подходов к оценке действенности организационно-экономического механизма обеспечения конкурентоспособности промышленной продукции и основных направлений его совершенствования.

The problem of search for new improved methods of assessment of the level of product competitiveness and efficient ways of its growth is topical and requires a more detailed study. The goal and task of the article is a study of main directions of assessment of product quality as a main component of its competitiveness and development of expression of the indicator of goods competitiveness on the basis of it. Analysing, systemising and generalising scientific works of many scientists, the article considers main approaches to assessment of quality of products and allocates the one that is more widely used when assessing competitiveness of industrial products. The article compares "consumption cost of production" and "product quality" categories and establishes that, if compared with the consumption cost, the quality is a more specific and content-wide notion, which reflects all sides of satisfaction of customer needs and specific features of the customer's perception of products. In the result of the study the article develops an expression of the indicator of product competitiveness. The prospect of further study in this direction is consideration of approaches to assessment of effectiveness of the organisational and economic mechanism of ensuring competitiveness of industrial products and main directions of its improvement.

Ключевые слова: конкурентоспособность, качество продукции, потребительская стоимость продукции, затраты производства.

Key words: competitiveness, product quality, consumption cost of production, production costs.

Формул: 11. **Табл.** 1. **Библ.:** 18.

Formulae: 11. **Table.** 1. **Bibl.:** 18.

Гринева Валентина Николаевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Hrynyova Valentyna M. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Management, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: grineva@hneu.edu.ua

E-mail: grineva@hneu.edu.ua

Мисько Наталья Васильевна – аспирантка, кафедра менеджмента, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Mysko Natalya V. – Postgraduate Student, Department of Management, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: natalymisko@gmail.com

E-mail: natalymisko@gmail.com